

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقتصاد مقاومتی

درآمدی بر مبنای، سیاست‌ها و برنامه عمل

عنوان اثر: اقتصاد مقاومتی
پدیدآورنده: دکتر حجت‌الله عبدالملکی
به اهتمام: موسسه علمی فرهنگی سدید
وابسته به مرکز تحقیقات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق علیه السلام
ناشر: انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق علیه السلام
موضوع: اقتصاد و اسلام
رده دیویی: ۲۹۷/۴۸۳۳
رده کنگره: ۱۳۹۳ الف ۷۲۵۲/۲/ع ۲۳۰ BP
تاریخ انتشار: زمستان ۱۳۹۳
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۷۹۰-۵-۴

تنظیم و ویرایش: علی عرب صالحی نصرآبادی
ویراستار نگارشی - فنی: مهدی محدثی
قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان
آدرس: تهران - خیابان انقلاب - نرسیده به فلسطین جنوبی - پلاک ۱۱۱۸ -
واحد ۱/۲ - انتشارات بسیج دانشجویی دانشگاه امام صادق علیه السلام -
تلفن: ۰۹۱۰۹۸۰۵۰۵۵
۶۶۴۸۶۱۲۰
۶۶۴۸۵۸۵۰

sadid.basijisu.com
www.Basijisu.com
sadidisu@gmail.com

درآمدی بر مبنای سیاست ما و برنامه عمل

حجت‌الاسلام عبدالمکرم

فهرست

❁ مقدمه ناشر | ۲۷

❁ پیش گفتار | ۳۰

❁ مقدمه | ۳۵

❁ تاریخچه نظریه اقتصاد مقاومتی | ۳۵

دوره‌های زمانی مهم در تاریخچه اقتصاد مقاومتی | ۳۵

تأکید رهبری بر جنگ اقتصادی پیش راز سال ۱۳۸۶ | ۳۶

تأکید رهبری بر مقاوم‌سازی و توانمندسازی درونی اقتصاد از اواسط دهه هشتاد | ۳۶

ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی | ۳۷

دیدار رهبری با سران قوا و توجیه‌ها و دستورهای اختصاصی | ۳۷

مواجه شدن اقتصاد ایران با نظریه اقتصاد مقاومتی در ابتدای سال ۱۳۹۳ | ۳۷

❁ ماهیت و محتوای اقتصاد مقاومتی | ۳۷

طرح سه‌گانه مفهومی در حوزه اقتصاد مقاومتی توسط رهبری | ۳۸

تفکیک اهداف اقتصاد مقاومتی به مبنایی و تفصیلی | ۳۸

سه هدف اصلی اقتصادی برای انقلاب اسلامی | ۳۹

اجزای اصلی مجموعه معارفی اقتصاد اسلامی | ۳۹

مکتب اقتصاد اسلامی | ۳۹

معارف اقتصاد اسلامی نظام اقتصادی اسلامی | ۳۹

علم اقتصاد اسلامی | ۴۰

اقتصاد مقاومتی، یک نسخه از نظام اقتصادی اسلام | ۴۰

مواد سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی | ۴۲

❁ ضرورت طراحی و اجرای یک اقتصاد مقاومتی | ۴۳

دو ضرورت اصلی اقتصاد مقاومتی | ۴۳

- مواجهه ایران با دو دسته خصومت اقتصادی | ۴۳
- تحریم، مهم‌ترین خصومت خارجی اعمال شده علیه ایران در حوزه اقتصاد | ۴۴
- تقسیم اهداف نهایی دشمنان به دو دسته | ۴۴
- اهداف میانی یا عملیاتی دشمن برای تحقق اهداف نهایی | ۴۵
- فرضیه‌های مطرح برای علت خصومت‌ها | ۴۵
- فرضیه اول، برنامه هسته‌ای ایران | ۴۵
- فرضیه دوم، تحقق یک خطر اقتصادی شدید برای غرب | ۴۶
- سه جزء مهم در سیاست‌های اقتصادی اسلام | ۴۷
- مؤلفه‌های نفی سلطه غرب | ۴۷
- اقتصاد مقاومتی، مجموعه‌ای از سخت‌افزارها و نرم‌افزارها | ۴۸

❁ روش‌شناسی اقتصاد مقاومتی | ۴۸

- میانی ایدئولوژیک نظام اقتصاد مقاومتی | ۴۹
- تقوا و تدبیر، عناصر کلیدی اقتصاد مقاومتی | ۵۰
- سه شناخت لازم برای شناسایی مکتب اقتصادی اسلام | ۵۰
- شناخت ظرفیت‌ها و خصومت‌ها، دو مطلب مهم برای شناخت فضای کنونی | ۵۱
- سبک زندگی، جزء نرم اقتصاد مقاومتی | ۵۱

❁ مقدمه | ۵۵

❁ تاریخچه علم اقتصاد متعارف | ۵۵

❁ مروری بر جریان‌های اقتصادی پیش از رنسانس | ۵۵

- نظرات اقتصادی افلاطون در دو کتاب رساله جمهور و قوانین | ۵۶
- طرح اندیشه‌های اقتصادی ارسطو در کتاب سیاست و اخلاق | ۵۷
- وقایع مهم دوره یونان باستان | ۵۷
- کلیسا و اقتصاد کشاورزی، ستون نظام اجتماعی در قرون وسطا | ۵۸
- قیمت عادلانه و ربا، دو مفهوم اقتصادی مورد توجه در دوره قرون وسطا | ۵۸

❁ تاریخچه جریان‌های اصلی علم اقتصاد بعد از دوره رنسانس تا عصر معاصر | ۵۸

- مفهوم مرکانتلیسم و فیزیوکراسی، مقدمات مکتب اقتصاد کلاسیک | ۵۹
- مرکانتلیسم، یک مکتب علمی اقتصادی پس از دوره انقلاب دریاوردی | ۵۹
- تجمیع قدرت، مهم‌ترین برنامه اقتصادی در نظام مرکانتلیسم | ۶۰
- طرح اقتصاد فیزیوکراسی پس از دوره مرکانتلیسم | ۶۰

- آدام اسمیت، مؤسس مکتب کلاسیک | ۶۰
اقتصاد کلاسیک، جریان غالب علم اقتصاد جهانی تا دوره معاصر | ۶۱
انسان اقتصادی، انسانی با آزادی کامل و به دنبال منافع شخصی | ۶۱
ظهور جریان اقتصاد کینزی | ۶۲
ظهور جریان اقتصاد کینزی | ۶۲
جریان‌های اقتصادی دگراندیش یا هترودکس | ۶۲
برخی از مکاتب هترودوکس | ۶۳
دلیل اصلی پیدایش مکاتب هترودوکس | ۶۳
اصل نظریه مکتب نهادگرایی | ۶۳
عواملی که از دید مکتب نهادگرا ماهیت اقتصاد به آن‌ها وابسته است | ۶۴
تعریف مکاتب هترودوکس یا دگراندیش | ۶۴

❁ تقسیم‌بندی دانش و فلسفه اقتصادی متعارف | ۶۴

الف) تقسیم‌بندی موضوعات در علم اقتصاد متعارف | ۶۵

تقسیم‌بندی اقتصاد به دو شاخه اصلی خرد و کلان | ۶۵

حیطه علم اقتصاد خرد | ۶۵

پیش‌فرض‌های بررسی رفتار در اقتصاد خرد | ۶۵

اصل اساسی تولیدکننده در رفتار | ۶۶

نظریه بازار، شکست بازار و شکست دولت | ۶۷

اقتصاد توسعه | ۶۸

گرایش‌های موجود در اقتصاد متعارف | ۶۸

ب) روش‌شناسی علم اقتصاد متعارف | ۶۹

فلسفه علم اقتصاد متعارف | ۶۹

روش‌شناسی اثبات‌گرایی، روش اصلی علم اقتصاد متعارف | ۶۹

کسری بودجه دولت، عامل ایجاد تورم | ۷۰

اصرار بر فاقد ارزش بودن علم اقتصاد متعارف | ۷۰

تقویت صحت نظریه‌ها با گذشت زمان | ۷۱

❁ مبانی ارزشی اقتصاد متعارف | ۷۱

علم اقتصاد متعارف، محصول دوره نسانس | ۷۲

دئیسیم، نفی ربوبیت خداوند | ۷۲

محوریت انسان در مکتب اومانیسیم | ۷۲

- چهار ویژگی انسان اقتصادی در مکتب اقتصادی متعارف | ۷۳
- خودخواهی و توجه به منافع شخصی خود | ۷۳
- مجاری ورود ارزش‌ها به نظریه‌های اقتصادی | ۷۳
- انتخاب پیش‌فرض‌ها | ۷۳
- انتخاب موضوع مطالعه | ۷۴
- متغیرهای توضیحی انتخاب شده | ۷۴
- مبادی شناخت یا روش تحقیق | ۷۴

🌸 جهان‌شمولی نظریات اقتصاد متعارف | ۷۴

- تأکید دانشمندان اقتصاد متعارف بر جهان‌شمولی نظریات این علم | ۷۵
- مفروضات مد نظر در اقتصاد متعارف | ۷۵
- خدشه به ادعای اقتصاددانان متعارف | ۷۶
- تفاوت نظریات به سبب تفاوت عقاید و هنجارهای انسان‌ها در جوامع متعدد | ۷۶
- تأکید منحنی فیلیپس بر ارتباط معکوس بیکاری و تورم | ۷۷
- جهان‌شمولی تئوری‌های تولیدشده در علم اقتصاد متعارف، یک ادعای غلط | ۷۷

🌸 آشنایی با مغالطات علم اقتصاد متعارف | ۷۷

- محورهای اصلی تبیین مغالطات اقتصاد متعارف | ۷۸

🌸 مجموعه مغالطات روش‌شناختی اقتصاد متعارف | ۷۸

- مغالطه فاقد ارزش بودن اقتصاد متعارف | ۷۹
- مغالطه تعبیر از اقتصاد به عنوان صرف بیان واقعیات | ۷۹
- مغالطه جهان‌شمولی نظریه‌های اقتصاد متعارف | ۸۰
- حداکثر بودن قیمت در شرایط انحصاری | ۸۳
- دلیل وقوع | ۸۳
- جنبش ۹۹٪ | ۸۳

🌸 مغالطه حداکثر شدن رفاه عمومی در اقتصاد آزاد | ۸۱

- توصیه به آزادگذاشتن اقتصاد در اقتصاد متعارف | ۸۱

🌸 مغالطه دهکده جهانی و رفاه جهانی | ۸۳

- حداکثر شدن رفاه جهانی با آزاد شدن اقتصاد در سطح جهانی | ۸۴
- فروض غیر واقعی، ریشه مغالطه اقتصاد آزاد | ۸۴

- محدودیت‌های غیر قابل رفع برای تحقق اقتصاد آزاد | ۸۵
برداشتن تعرفه گمرکی، عاملی برای ورشکسته شدن اقتصاد کشورهای کوچک | ۸۵
تقسیم کشورها به دو دسته سلطه‌گر و سلطه‌پذیر، نتیجه برقراری اقتصاد آزاد | ۸۶
معنای استعمار نوین در اقتصاد | ۸۶
تفاوت‌های استعمار سنتی و استعمار نوین | ۸۷

❁ مقدمه | ۹۱

❁ مبانی اقتصادی اسلام و ماهیت اقتصاد اسلامی | ۹۱

سه موضوع کلی در رابطه با معارف اقتصاد اسلامی | ۹۱

❁ اهداف غایی و میانی اسلام و ارتباط آن با اقتصاد | ۹۱

- محورهای اصلی بحث ارتباط اسلام و اقتصاد | ۹۱
نگاه مادی و نگاه دینی، دو نگاه موجود به اقتصاد | ۹۱
غایت و هدف نهایی در اقتصاد مادی و اقتصاد دینی | ۹۲
مواردی که از دینی بودن اقتصاد حکایت دارد | ۹۳
تبغ دوله اقتصاد در تعیین مسیر الهی یا مادی برای انسان | ۹۴

❁ معرفی دو مفهوم اقتصاد نافع و اقتصاد لغو | ۹۴

- تأکید شریعت اسلام بر اقتصاد به دلیل ارتباط اقتصاد با عبودیت و تکامل انسان | ۹۵
تعریف اقتصاد لغو | ۹۵
ویژگی‌های اقتصاد نافع | ۹۵
تأکید اسلام بر اقتصاد نافع | ۹۶
شیطان، پیش‌برنده و سردمدار اقتصاد لغو | ۹۶

❁ ماهیت اقتصاد اسلامی | ۹۸

- هدف اصلی اقتصاد اسلامی، زمینه‌سازی برای حرکت انسان به سوی کمال مطلق | ۹۸
شناسایی الگوی مطلوب در اقتصاد اسلامی | ۹۹
شناسایی وضعیت موجود | ۹۹
تغییر مسیر حرکت از وضعیت موجود به وضعیت مطلوب | ۹۹
مکتب اقتصادی اسلام، دستورالعمل زندگی اقتصادی | ۱۰۰
نظام، ارائه دهنده شکل اقتصاد | ۱۰۰
بررسی پدیده‌ها و روابط علی و معلولی در علم اقتصاد اسلامی | ۱۰۱
مؤلفه‌های شکل دهنده معارف اقتصاد اسلامی | ۱۰۱

❁ تقسیم‌بندی و روش‌شناسی معارف اقتصاد اسلامی | ۱۰۱

❁ الف) مکتب اقتصادی اسلام و روش‌شناسی آن | ۱۰۲

- مکتب اقتصادی اسلام، یک مجموعهٔ هنجاری | ۱۰۲
- استمرار منافع اقتصاد نافع در حیات پس از مرگ | ۱۰۳
- وجود حکم برای تمام افعال اقتصادی در مکتب اقتصادی اسلام | ۱۰۳
- سه اصل اقتصادی مهم در مکتب اقتصادی اسلام | ۱۰۴
- تقسیم‌بندی عوامل اقتصادی به دو دستهٔ انسان‌ها و منابع | ۱۰۵
- عدالت توزیعی و عدالت تخصیصی | ۱۰۵
- جهاد اقتصادی، اصل دوم در مکتب اقتصادی اسلام | ۱۰۶
- عزت اقتصادی، اصل سوم در مکتب اقتصادی اسلام | ۱۰۶

❁ ب) نظام اقتصادی اسلام و روش‌شناسی آن | ۱۰۶

- مجموعهٔ سخت‌افزاری و نرم‌افزاری نظام اقتصادی اسلام | ۱۰۸
- نفی و منع ربا، یکی از اصول اقتصادی مکتب اسلام | ۱۰۹

❁ ج) علم اقتصاد اسلامی و روش‌شناسی آن | ۱۰۹

- تعریف علم اقتصاد اسلامی | ۱۱۰
- روش نظریه‌پردازی در علم اقتصاد اسلامی | ۱۱۲
- به‌کارگیری عقل، وحی و تجربه (به معنای مشاهده) در نظریه‌پردازی در علم اقتصاد اسلامی | ۱۱۲
- گنجاندن وحی در مبانی، مهم‌ترین وجه تمایز اقتصاد اسلامی با اقتصاد متعارف | ۱۱۳

❁ مقایسهٔ معارف اقتصاد اسلامی و علم اقتصاد متعارف | ۱۱۳

❁ نسبت مکتب اقتصادی اسلام با مکتب اقتصادی متعارف | ۱۱۴

- نیاز علم اقتصاد به ابتناء بر پایه‌های یک مکتب اقتصادی | ۱۱۴
- حداکثر کردن لذت مادی، هدف مکتب اقتصادی متعارف | ۱۱۵
- تعیین ارزش‌ها توسط خداوند در مکتب اقتصادی اسلام | ۱۱۵
- سه اصل مهم در مکتب اقتصادی اسلام | ۱۱۶
- وجود برخی از گزاره‌های مورد تأیید مکتب اقتصادی اسلام در اقتصاد متعارف | ۱۱۶

❁ نسبت نظام اقتصادی اسلام با نظام اقتصادی متعارف | ۱۱۶

- متغیر بودن نظام اقتصادی اسلام به تناسب شرایط زمانی و مکانی | ۱۱۷
- ضرورت ارزیابی نظام اقتصادی متعارف به دلیل رویارویی با نظام اقتصادی اسلام | ۱۱۸
- عدم رد پدیده‌های جدید در مکتب اقتصادی اسلام بدون بررسی | ۱۱۸

دو تجربه مهم تاریخی برای طراحی نظام اقتصادی اسلامی | ۱۱۹
 قرن دوم تا هفتم هجری قمری، دوران طلایی اسلامی | ۱۱۹
 نوآوری و ابداع، از روش‌های مهم برای طراحی نظام و نظام‌سازی | ۱۲۰
 موضوع، روش‌شناسی و محتوا، سه زمینه برای مقایسه اقتصاد اسلامی و اقتصاد متعارف | ۱۲۰

❁ نسبت علم اقتصاد اسلامی با علم اقتصاد متعارف | ۱۲۰

موضوعات مطرح در اقتصاد اسلامی که در اقتصاد متعارف وجود ندارند | ۱۲۱
 استفاده صرف از روش‌های تجربی و حس‌گرایانه در اقتصاد متعارف | ۱۲۱
 روش قیاسی و روش استقرایی | ۱۲۱
 استقرا، قیاس (استدلال عقلی) و وحی، سه منبع اقتصاد اسلامی | ۱۲۲
 ارتباط بین دو متغیر فقر و بد اخلاقی | ۱۲۲
 بیشتر بودن ظرفیت‌های اقتصاد اسلامی نسبت به اقتصاد متعارف | ۱۲۲
 کامل‌تر بودن محتوای اقتصاد اسلامی | ۱۲۲

❁ مقدمه | ۱۲۷

سه بحث کلی در زمینه مبانی اقتصادی انقلاب اسلامی | ۱۲۷
 تبیین فضای اقتصادی کشور پیش از انقلاب اسلامی | ۱۲۷
 مرور بر منویات اقتصادی رهبران انقلاب اسلامی | ۱۲۷
 تشریح اقتصاد و مبانی آن در قانون اساسی ج. ۱.۱ | ۱۲۷
 بررسی وضعیت اقتصادی کشور پیش از انقلاب در سه حوزه | ۱۲۸

❁ تبیین فضای اقتصادی کشور پیش از انقلاب اسلامی | ۱۲۷

❁ الف) اقتصاد پیش از انقلاب اسلامی از جهت میزان وابستگی به خارج

از کشور | ۱۲۸

افزایش وابستگی به کشورهای غیرمسلمان پس از افول تمدن اسلامی طی قرن دهم و یازدهم | ۱۲۸
 تلاش برای نیازمندی جامعه ایران به کالاهای خارجی | ۱۲۹
 فراهم کردن بازار مصرف برای صنایع رو به رشد کشورهای اروپایی | ۱۲۹
 رویکرد توسعه صنعتی به سمت صنایع مونتاژ پیش از انقلاب | ۱۳۰
 ویژگی موجود در اکثر صنایع مونتاژ | ۱۳۰

وابستگی خیلی جدی به خارج از کشور در سال‌های منتهی به انقلاب اسلامی | ۱۳۰

❁ ب) وضعیت رفاه عمومی در دوره پیش از انقلاب اسلامی | ۱۳۱

وضعیت نامطلوب رفاه عمومی در سال‌های منتهی به انقلاب اسلامی | ۱۳۱

از بین رفتن کسب و کار و صنایع سنتی با تقویت صنایع مونتاژ در داخل کشور | ۱۳۱
 علت اصلی مهاجرت روستاییان به شهرها | ۱۳۱
 نامناسب بودن وضعیت بهداشت | ۱۳۲
 کند و عقب مانده بودن نظام تأمین اجتماعی | ۱۳۲
 توزیع بخش زیادی از درآمد نفت در میان طبقه اشراف | ۱۳۲

❁ ج) اقتصاد پیش از انقلاب اسلامی و عقب افتادگی | ۱۳۳

بهره مندی از برق و انرژی برق، معیاری برای سنجش پیشرفت اقتصادی | ۱۳۳
 محدود بودن شبکه گاز در کشور در عین وجود منابع عظیم گازی | ۱۳۳
 بهره مندی تعداد کمی از شهرها از شبکه آب سالم | ۱۳۴
 تأمین تنها ۲۶٪ از نیاز کشور به دارو | ۱۳۴
 بی سواد بودن ۷۰٪ بزرگ سالان کشور | ۱۳۴
 پایین بودن میزان تولیدات صنعتی و معدنی | ۱۳۵
 توسعه نیافته بودن صنایع پتروشیمی کشور | ۱۳۵
 پایین بودن درصد صادرات غیر نفتی به نسبت کل صادرات | ۱۳۵
 ناتوانی و محدودیت زیرساخت در مهار آب های سطحی | ۱۳۵

❁ منویات اقتصادی رهبران انقلاب اسلامی (حضرت امام علیه السلام) مقام معظم رهبری | ۱۳۶

❁ جایگاه اقتصاد در منویات حضرت امام علیه السلام و مقام معظم رهبری | ۱۳۶
 اقتصاد، یکی از بخش های ثابت در منویات امام خمینی و مقام معظم رهبری | ۱۳۷
 پرداختن به بحث وابستگی در اقتصاد به طور ویژه در کلام امام خمینی | ۱۳۷
 دو مطلب مهم از تحلیل رهبران انقلاب اسلامی درباره اقتصاد | ۱۳۷
 مقدمه بودن اقتصاد بر اساس آموزه های مکتب اقتصادی اسلام | ۱۳۸
 اقتصاد، یک مقدمه مهم | ۱۳۸
 قدرت اقتصادی، تعیین کننده برش ایدئولوژیک و سیاسی نظام | ۱۳۹

❁ اهداف اقتصادی از دیدگاه حضرت امام علیه السلام و مقام معظم رهبری | ۱۳۹

سه هدف مهم برای اقتصاد در انقلاب اسلامی | ۱۳۹
 استقلال اقتصادی | ۱۴۰
 استقلال اقتصادی، از مقدمات لازم برای استقلال سیاسی و فکری و مقدمه خروج از بندگی طاغوت | ۱۴۰
 رفاه عمومی، هدف دوم اقتصادی انقلاب اسلامی | ۱۴۱
 پیشرفت اقتصادی، به معنای تبدیل شدن کشور به سرآمد اقتصادی جهان | ۱۴۱
 پیشرفت اقتصاد کشور فراتر از رفاه عمومی و استقلال اقتصادی | ۱۴۲

❁ راهبردهای اقتصادی در نگاه حضرت امام علیه السلام و مقام معظم رهبری

مدظله العالی | ۱۴۳

تحقق مکتب اقتصادی اسلام، راهبرد اقتصادی که رهبران انقلاب اسلامی مطرح می‌کنند
۱۴۳ |

اصول اساسی مکتب اقتصادی اسلام | ۱۴۳

تأکید امام خمینی و مقام معظم رهبری بر عدالت توزیعی و عدالت تخصیصی | ۱۴۴

تأکید امام خمینی بر جلوگیری از معطل ماندن منابع تولید | ۱۴۴

جهاد اقتصادی، راهبرد دوم رهبران انقلاب اسلامی | ۱۴۵

ضرورت وابسته‌نبودن در زمینه‌هایی که دشمن می‌تواند کشور را تحریم کند | ۱۴۵

❁ اقتصاد و مبانی آن در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران | ۱۴۶

اعمال شدن بخش قابل توجهی از مبانی اقتصادی انقلاب اسلامی در قانون اساسی | ۱۴۶

سه بحث مطرح در بررسی جایگاه اقتصاد و مبانی آن در قانون اساسی ج.ا.ا. | ۱۴۶

❁ مروری بر مواد اقتصادی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران | ۱۴۶

توجه به راهبرد اصلی اقتصادی انقلاب اسلامی در اصل سوم قانون اساسی | ۱۴۷

توجه به حق مسکن در اصل ۳۱ قانون اساسی | ۱۴۸

اصول ۴۳ و ۴۴، شاه‌بیت اقتصادی قانون اساسی ج.ا.ا. | ۱۴۸

نه بند موجود در اصل ۴۳ قانون اساسی، تأمین‌کننده زندگی کفافی برای عموم مردم | ۱۴۸

مطرح شدن انفال و الگوی بهره‌برداری از ثروت‌های عمومی در اصول ۴۴ و ۴۵ | ۱۴۹

ضوابط حاکم بر اقتصاد ج.ا.ا. | ۱۴۹

استوار بودن نظام اقتصادی ج.ا.ا. بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی | ۱۵۰

تفصیل و ترتیب استفاده از انفال و ثروت‌های عمومی | ۱۵۱

❁ تجلی منویات اقتصادی رهبران انقلاب اسلامی در قانون اساسی | ۱۵۱

تحقق عبودیت انسان، هدف غایی اقتصاد اسلامی | ۱۵۲

تأکید بر مقدمه‌بودن اصول اقتصادی قانون اساسی برای تحقق عبودیت خداوند متعال | ۱۵۲

تحقق مکتب اقتصادی اسلام، راهبرد اقتصادی انقلاب اسلامی | ۱۵۳

❁ ظرفیت قانون اساسی در تحقق اهداف اقتصادی انقلاب اسلامی | ۱۵۳

استقلال اقتصادی، رفاه عمومی و پیشرفت اقتصادی، اهداف اقتصادی انقلاب اسلامی | ۱۵۴

توجه ویژه به رفاه عمومی در قانون اساسی | ۱۵۴

اصل ۲۸ و ۲۹ قانون اساسی و بحث تأمین شغل و تأمین اجتماعی | ۱۵۵

مضمون عدالت تخصیصی | ۱۵۵

پیش‌فرض‌هایی که قانون اساسی بر آن‌ها مبتنی است | ۱۵۵
 ورود عدالت به کلیه اهداف میان‌مدت و کوتاه مدت | ۱۵۶

مقدمه | ۱۵۹

آسیب‌شناسی اقتصادی جمهوری اسلامی در تحقق استقلال اقتصادی | ۱۵۹

اقتصاد مقاومتی، رویکردی برای برطرف کردن آسیب‌های اقتصادی ج.ا.ا. | ۱۵۹
 میزان رشد نسبت واردات به صادرات غیرنفتی | ۱۶۰
 اولویت واردات با کالاهای اساسی | ۱۶۰
 رتبه اول ایران در واردات گندم در سال ۱۳۷۷ | ۱۶۱
 کاهش میزان واردات گندم و خودکفایی ایران در تولید گندم | ۱۶۱
 بیشتر شدن وابستگی کشور در حوزه برنج | ۱۶۱
 اهمیت دانه‌های روغنی به عنوان یکی از کالاهای اساسی | ۱۶۲
 کاهش وابستگی به بنزین خارجی تا سال ۱۳۹۲ | ۱۶۲
 علت اصلی وابستگی در حوزه کالاهای اساسی | ۱۶۳

میزان واردات کالاهای غیرضروری | ۱۶۳

ضرورت تأکید بیشتر بر قطع وابستگی به خارج در زمینه کالاهای اساسی | ۱۶۳
 وارد شدن بیش از ۱،۵ میلیارد دلار محصولات آرایشی در سال | ۱۶۴
 واردات زیاد خودروهای لوکس به کشور | ۱۶۵
 سه نکته به عنوان علل اصلی واردات کالاهای لوکس و غیرضروری | ۱۶۵

وابستگی به درآمدهای نفتی و فروش نفت خام | ۱۶۶

وابستگی به نفت و درآمدهای نفتی، یکی از مؤلفه‌های اصلی استقلال اقتصادی | ۱۶۶
 کاهش تولید و صادرات نفت خام پس از انقلاب اسلامی | ۱۶۶
 کمتر شدن وابستگی کشور به نفت خام به جهت وجود تحریم‌ها | ۱۶۷
 تأمین ۵۳ درصد بودجه عمومی کشور در سال هشتاد از محل فروش نفت | ۱۶۸

آسیب‌شناسی تحقق رفاه عمومی در اقتصاد جمهوری اسلامی | ۱۶۸

سه موضوع مهم در زمینه تأمین رفاه عمومی | ۱۶۸

بررسی شاخص‌های اصلی رفاه عمومی | ۱۶۸

سه شاخص مهم در حوزه رفاه عمومی | ۱۶۸
 تورم سه تا چهار درصد، تحریک‌کننده تولید | ۱۶۹

تأثیر شاخص تورم بر رفاه خانوارها | ۱۶۹
نوسانات قابل توجه در زمینه آمار بیکاری پس از انقلاب | ۱۷۰
تأثیر رشد اقتصادی بر شاخص بیکاری | ۱۷۰
ضریب جینی، شاخصی برای توزیع درآمد | ۱۷۱
هدف مندی یارانه‌ها، عامل مهم کاهش ضریب جینی در سال‌های اخیر | ۱۷۱

❁ وضعیت دسترسی به امکانات عمومی | ۱۷۲

بررسی شاخص‌های حوزه دسترسی به رفاه عمومی | ۱۷۲
دسترسی به منابع انرژی | ۱۷۲
برخورداری صد درصد جامعه شهری از آب سالم | ۱۷۳
برخورداری ۳۸ درصد جمعیت شهری از شبکه فاضلاب | ۱۷۴
پیشرفت‌های قابل توجه در بحث خدمات بهداشتی و درمانی | ۱۷۵
پیشرفت قابل توجه در حوزه بهره‌مندی از امکانات عمومی | ۱۷۵

❁ شاخص سرمایه انسانی (HDI) | ۱۷۵

شاخص توسعه انسانی | ۱۷۶
سه عامل به عنوان معیارهای توسعه و رفاه اقتصادی | ۱۷۶
نحوه به دست آوردن شاخص توسعه انسانی | ۱۷۶
فاصله زیاد تا ایده‌آل هادر زمینه شاخص توسعه انسانی به رغم پیشرفت زیاد صورت گرفته | ۱۷۸

❁ آسیب‌شناسی اقتصادی جمهوری اسلامی در تحقق پیشرفت اقتصادی | ۱۷۸

سه موضوع مهم در حوزه پیشرفت اقتصادی | ۱۷۸
❁ آسیب‌شناسی رشد اقتصادی و اقتصاد دانش‌بنیان | ۱۷۸
رشد اقتصادی و درآمد سرانه، یکی از شاخص‌های پیشرفت اقتصادی | ۱۷۹
تداوم نرخ رشد مثبت بعد از دوران دفاع مقدس | ۱۸۰
پیشرفت‌های قابل توجه در حوزه اقتصاد دانش‌بنیان | ۱۸۰
تبدیل شدن ایران به چهارمین قدرت علمی جهان تا سال ۲۰۱۸ | ۱۸۱
خلأ موجود در مسیر اقتصاد دانش‌بنیان | ۱۸۱

❁ آسیب‌شناسی بهره‌وری نیروی کار | ۱۸۱

بهره‌وری، یکی از شاخص‌های پیشرفت اقتصادی | ۱۸۱
گزارش محاسبه آمار بهره‌وری توسط سازمان بین‌المللی بهره‌وری آسیا | ۱۸۲
نامطلوب نبودن بهره‌وری نیروی کار در ایران | ۱۸۳
افزایش ۱۰۰ درصدی بهره‌وری نیروی کار در دو دهه اخیر | ۱۸۳

❁ آسیب‌شناسی الگوی مصرف در اقتصاد ایران | ۱۸۳

الگوی مصرف، یکی از شاخص‌های پیشرفت اقتصادی در هر کشور | ۱۸۳
رتبه سیزدهم ایران به لحاظ مجموع مصرف انرژی | ۱۸۴
سه برابر بودن شاخص شدت انرژی در ایران به نسبت سایر کشورهای در حال توسعه |
۱۸۴

نامطلوب بودن الگوی مصرف انرژی در ایران | ۱۸۵
ایران، سومین کشور مصرف‌کننده گاز در جهان | ۱۸۵
بالا بودن سرانه مصرف نان در کشور | ۱۸۶
هفته کیلوگرم، مصرف سالانه روغن هر ایرانی | ۱۸۶
عدم وجود رشد در الگوی صحیح مصرف در ایران در سال‌های اخیر | ۱۸۶

❁ مقدمه | ۱۸۹

❁ مفهوم، ماهیت و خاستگاه اقتصاد مقاومتی | ۱۸۹

❁ تاریخچه نظریه اقتصاد مقاومتی | ۱۸۹

تلازم مقاومت اقتصادی با انقلاب اسلامی | ۱۸۹
آغاز خصومت‌های اقتصادی دشمنان جمهوری اسلامی از ماه‌های اول پس از پیروزی انقلاب
۱۹۰ |

نیمه دوم سال ۱۳۹۲، اوج تاریخ اقتصاد مقاومتی | ۱۹۱
دو اتفاق مهم در زمینه اقتصاد مقاومتی | ۱۹۱

❁ تعریف و ماهیت نظری اقتصاد مقاومتی | ۱۹۲

تعریف اقتصاد مقاومتی بر اساس صحبت‌های مقام معظم رهبری | ۱۹۲
اقتصاد مقاومتی، نسخه معاصر نظام اقتصادی اسلام | ۱۹۲
مراد از خصومت‌های اقتصادی داخلی | ۱۹۴
سیاست‌های اقتصاد مقاومتی، تأمین‌کننده مقدمات برای طراحی نظام اقتصادی جدید | ۱۹۴

❁ اهداف و رویه‌ها در اقتصاد مقاومتی | ۱۹۴

اهداف و رویه‌ها در اقتصاد مقاومتی | ۱۹۵
اهداف اقتصاد مقاومتی | ۱۹۶
نیاز به ابداعات سخت‌افزاری در چارچوب اقتصاد مقاومتی | ۱۹۷

❁ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی | ۱۹۷

- ۱۹۸ | نیمه دوم سال ۱۳۹۲، نقطه عطف در جریان اقتصاد مقاومتی
- ۱۹۸ | تأکید رهبری بر وجود یک جنگ تمام‌عیار اقتصادی در کشور
- ۲۰۲ | دو حوزه مورد تأکید جدی در سیاست‌های اقتصاد مقاومتی
- ۲۰۲ | تأکید بر تقویت تولید ملی در تعداد زیادی از سیاست‌ها

❁ ضرورت‌های اتخاذ رویکرد اقتصاد مقاومتی در ایران | ۲۰۲

کف و کیفیت خصومت‌های اقتصادی خارجی | ۲۰۳

❁ عدم تحقق کامل اهداف اقتصادی انقلاب اسلامی و خصومت‌های خارجی | ۲۰۳

- ۲۰۳ | ظرفیت بزرگ اقتصاد ایران و موانع موجود بر سر راه آن
- ۲۰۴ | ضرورت اتخاذ رویکرد اقتصاد مقاومتی
- ۲۰۴ | ظهور خصومت‌های اقتصادی خارجی در قالب تحریم
- ۲۰۴ | مهم‌ترین تحریم‌های اعمال شده علیه ایران
- ۲۰۵ | پیگیری دو دسته اهداف توسط دشمن در مسئله تحریم
- ۲۰۵ | اهداف عملیاتی تحریم‌ها
- ۲۰۶ | تحمیل تورم جدی بر اقتصاد ایران

❁ علل خصومت‌های اقتصادی دشمنان خارجی | ۲۰۷

- ۲۰۷ | تشدید خصومت‌های اقتصادی دشمن از سال ۱۳۸۸ به بعد
- ۲۰۸ | بحران دوم هسته‌ای در سال ۱۳۸۵
- ۲۰۸ | نظام جمهوری اسلامی، یک خطر جدی برای کل تمدن غرب
- ۲۰۹ | نیاز تمدن غرب به سه عامل برای برطرف کردن نیاز خودش به تولید
- ۲۱۰ | جهان اسلام، یک عامل کلیدی برای بازار تمدن غرب
- ۲۱۱ | معنای ارزش علم، کار و بهره‌وری
- ۲۱۲ | شکل‌گیری بیداری اسلامی از سال ۱۳۸۸ در جهان اسلام

❁ خصومت‌های اقتصادی داخلی | ۲۱۳

- ۲۱۳ | خصومت‌های اقتصادی داخلی، یکی از موانع تحقق اهداف انقلاب اسلامی
- ۲۱۴ | امید دشمنان ایران به ناکارآمدی داخلی برای تحقق اهدافشان
- ۲۱۴ | تلاش دشمن برای تحقق ناآرامی اجتماعی، شورش و انقلاب در ایران
- ۲۱۵ | احتکار خانگی کالا
- ۲۱۵ | محدود شدن منابع ارزی ایران

- تبدیل کالاهای مصرفی به کالاهای سرمایه‌ای | ۲۱۶
 کاهش تولید در شرایط کمبود کالا | ۲۱۶
 کم‌توجهی و سهل‌انگاری مسئولین در زمینه اقدامات ضروری اقتصادی | ۲۱۶
 نوسان و عدم ثبات سیاست‌های اقتصادی | ۲۱۷

✿ نظریه اقتصاد مقاومتی در اقتصاد متعارف و تجربیات کشورهای جهان | ۲۱۹

- بحث‌های نزدیک به اقتصاد مقاومتی که در اقتصاد متعارف وجود دارد | ۲۱۹
 مفاهیم مرتبط با اقتصاد مقاومتی و اقتصاد متعارف | ۲۱۹
 انعطاف‌پذیری اقتصادی | ۲۲۰
 اقتصاد پایدار یا اقتصاد متداوم | ۲۲۰
 شکست خوردن اقتصاد نئوکلاسیک | ۲۲۱
 پرداختن به بحث مقاوم کردن اقتصاد در بحث اقتصاد متعارف | ۲۲۱
 توجه دانشمندان اقتصادی دنیا به بحث اقتصاد مقاومتی | ۲۲۲

✿ اقتصاد مقاومتی و تحریم در اقتصاد متعارف و تجربه کشورهای جهان | ۲۲۲

- ✿ اقتصاد تحریم در ادبیات متعارف اقتصادی | ۲۲۲
 تفکیک موضوعی تحریم‌های اقتصادی | ۲۲۳
 تعریف تحریم اقتصادی | ۲۲۳
 تحریم تجاری | ۲۲۳
 تحریم مالی، مهم‌ترین و قوی‌ترین نوع تحریم‌ها | ۲۲۳
 صادر نکردن ویزا و روادید در تحریم مسافرتی | ۲۲۳
 تحریم نظامی، بخشی از تحریم تجاری و مالی | ۲۲۴
 تحریم‌های همه‌جانبه | ۲۲۴
 تحریم‌های چندجانبه | ۲۲۴
 تقسیم‌بندی تحریم‌های یک‌جانبه به سرزمینی و فراسرزمینی | ۲۲۴
 تعریف تحریم سرزمینی و فراسرزمینی | ۲۲۴
 کشورهایی که هدف تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا قرار گرفتند | ۲۲۵
 اهداف آمریکایی‌ها از تحریم‌های یک‌جانبه | ۲۲۵
 تغییر رفتار داخلی کشورهای هدف | ۲۲۵
 شروع تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا علیه ایران از زمان شکل‌گیری انقلاب اسلامی | ۲۲۵

✿ تجربه کشورهای جهان در مقابله با تحریم‌ها و خصومت‌های اقتصادی | ۲۲۶

- چهار شرط لازم برای کارآمدی تحریم | ۲۲۶
- میزان ظرفیت‌ها و قابلیت‌های کشور هدف | ۲۲۷
- شرایط و وضعیت بین‌المللی | ۲۲۷
- سرعت و مدت زمان تحریم | ۲۲۷
- شدت و نحوه نظارت و کنترل بر تحریم | ۲۲۸
- اقدامات تقابلی با تحریم‌ها | ۲۲۸
- سه دلیل کارشناسان برای شکست خوردن تحریم‌ها | ۲۲۸
- عدم مشارکت بلندمدت شرکت‌ها در تحریم | ۲۲۸
- تحریم، به مثابه زهری که پادزهر خود را تولید می‌کند | ۲۲۹
- وجود حامی برای کشوری که هدف تحریم قرار گرفته است | ۲۲۹
- منافع اقتصادی و سیاسی، عامل کمک به کشور تحریم‌شده | ۲۲۹

✿ روش‌شناسی اقتصاد مقاومتی (روش تحقیق و نظریه پردازی) | ۲۳۰

✿ مقدمات علمی برای طراحی نظام اقتصاد مقاومتی | ۲۳۰

- دانش‌های مورد نیاز برای تحقیق و پژوهش در اقتصاد مقاومتی | ۲۳۰
- اقتصاد مقاومتی، نسخه معاصر نظام اقتصادی اسلام | ۲۳۱
- لزوم شناخت مکتب اقتصادی اسلام برای نظریه پردازی در زمینه اقتصاد مقاومتی | ۲۳۲
- سه جهت ورود خطوط و اصول مکتبی به موضوعات اقتصادی | ۲۳۲
- لزوم شناسایی فضا و شرایطی که قرار است مکتب اقتصادی اسلام در آن پیداده شود | ۲۳۳
- الزامات به فعلیت رساندن منویات مکتب اقتصادی اسلام | ۲۳۳

✿ شناسایی مکتب اقتصادی اسلام (عدالت، جهاد، عزت) | ۲۳۳

- شناخت ظرفیت‌ها و نقشه خصومت‌ها | ۲۳۴
- سه زاویه ورود مکتب اقتصادی اسلام به مباحث اقتصادی | ۲۳۴
- عدالت اقتصادی | ۲۳۴
- تقسیم‌بندی عدالت به دو حوزه تخصیصی و توزیعی | ۲۳۴
- لزوم بررسی وضعیت هر موضوع از زاویه عدالت توزیعی و تخصیصی | ۲۳۵
- جهاد اقتصادی، یکی از زوایای نگاه مکتب اقتصادی اسلام به موضوعات اقتصادی | ۲۳۵
- بررسی موضوعات اقتصادی از زاویه عزت اقتصادی | ۲۳۵
- تطبیق مکتب اقتصادی اسلام به موضوع مورد بررسی | ۲۳۷
- شناسایی فضایی که اقتصاد مقاومتی می‌خواهد در آن طراحی شود | ۲۳۷

مد نظر قراردادادن فرصت‌ها و پتانسیل‌های موجود در اقتصاد ایران | ۲۳۸
 مواردی که جزء ظرفیت‌های اقتصادی محسوب می‌شود | ۲۳۸
 دسته‌بندی منابع طبیعی به منابع زیرزمینی و روزمینی | ۲۳۹
 ظرفیت‌های صنعتی و صنایع موجود در کشور | ۲۳۹
 ظرفیت مالی و سرمایه‌ای | ۲۳۹
 ناقص بودن نظام طراحی شده در صورت بی‌توجهی به بخشی از ظرفیت‌ها | ۲۴۰

❁ مقدمه | ۲۴۳

اقتصاد مقاومتی، رهیافت اقتصادی جمهوری اسلامی ایران | ۲۴۳
 تقویت تولید ملی، یکی از حوزه‌های اقتصاد مقاومتی | ۲۴۳

❁ تبیین مکتب اقتصادی اسلام در حوزه تولید ملی | ۲۴۳

❁ مقدمه‌ای براهمیت تولید ملی در تحقق اهداف و رفع خصومت‌ها | ۲۴۴
 تقویت تولید ملی و فرهنگ جهاد اقتصادی، دو رکن اصلی اقتصاد مقاومتی | ۲۴۴
 افزایش موجودی کالا در اقتصاد، اولین اثر تقویت تولید ملی | ۲۴۴
 کاهش تورم، دومین اثر تولید ملی | ۲۴۵
 کاهش نیاز به ارز | ۲۴۵
 افزایش اشتغال و درآمد | ۲۴۵
 کاهش وابستگی به کالاهای خارجی | ۲۴۵
 افزایش درآمدهای دولت | ۲۴۶
 انواع مالیات‌های موجود در ایران که به تولید مرتبط هستند | ۲۴۶
 خنثی‌کردن توطئه‌های اقتصادی | ۲۴۶

❁ اقتضای قاعده عدالت اقتصادی در تولید ملی | ۲۴۸

اموال و انسان‌ها، صاحبان حق اقتصادی | ۲۴۸
 ارتباط مستقیم عدالت تخصیصی به حوزه تولید | ۲۴۹
 استعداد‌های طبیعی، مبنای حقوق در اسلام | ۲۴۹
 اقتضای عدالت تخصیصی در مورد نهاده‌های تولید | ۲۴۹
 اصرار و تأکید قاعده عدالت بر به فعلیت رسیدن نهاده‌های تولید | ۲۵۰
 دستورهای مکتب اقتصادی اسلام برای افراد و حاکمیت از زاویه عدالت اقتصادی | ۲۵۰

❁ اقتضای قواعد جهاد و عزت اقتصادی در تولید ملی | ۲۵۱

لزوم توجه به سایر افراد و به طور کلی توجه به جامعه اسلامی | ۲۵۲

- جهاد با مال، یک مدل جهاد اقتصادی | ۲۵۲
- گذشت از بخشی از منافع و خواسته‌های مادی به نفع تولید ملی، رفتار مجاهدانه در خصوص تولید ملی | ۲۵۳
- رفتار مجاهدانه مصرف‌کننده | ۲۵۴
- رفتار مجاهدانه تولید کننده | ۲۵۴
- الگوی تولید ماتریالیستی و لیبرال | ۲۵۵
- قاعده عزت اقتصادی | ۲۵۵
- اولویت قراردادن کالاهایی که برای استقلال و عزت جامعه مسلمان اهمیت بیشتری دارد | ۲۵۵

تعیین ظرفیت‌ها، خصومت‌ها و اصلاحات لازم در جهت تقویت تولید ملی | ۲۵۶

- خصومت داخلی و خارجی، مانع تحقق انرژی موجود در حوزه تولید | ۲۵۶
- هدف بسیاری از تحریم‌ها، کاهش تولید ملی و ظرفیت اقتصادی درون ایران | ۲۵۷
- جهت‌گیری برخی از تحریم‌ها به سمت تولید | ۲۵۷
- تقسیم خصومت داخلی به فرهنگ تولید و عدم پشتیبانی نظام حقوقی و اجرایی کشور از تولید | ۲۵۷
- مشکلات تربیتی مربوط به شخصیت فردی و اجتماعی تولیدکنندگان | ۲۵۷
- عدم ایجاد انگیزه کافی برای تولید و تولیدکننده در فضای اقتصادی کشور | ۲۵۹

تعیین ظرفیت‌های موجود در تقویت تولید ملی | ۲۵۹

- امکانات و ظرفیت‌های موجود کشور | ۲۶۰
- امکانات دولتی یا حاکمیت، چاشنی لازم برای انفجار بمب تولید ملی در کشور | ۲۶۰
- ظرفیت بالای ایران در حوزه نفت و گاز | ۲۶۱
- واقع شدن ایران در مرکز قطب انرژی جهان | ۲۶۲
- افزایش دوازده برابری ارزش افزوده نفت خام صادر شده توسط ایران در کشورهای صنعتی | ۲۶۲
- ظرفیت بالای ایران در بخش کشاورزی | ۲۶۲

اصلاحات سخت‌افزاری و نرم‌افزاری در راستای تقویت تولید ملی | ۲۶۳

- مروری بر سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی در حوزه تولید ملی | ۲۶۴
- جهت‌گیری تعداد زیادی از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی بر تقویت تولید ملی | ۲۶۴

نظام‌سازی اقتصاد مقاومتی در راستای تقویت تولید ملی | ۲۶۷

- اصلاحات سخت‌افزاری مورد نیاز برای تحقق اقتصاد مقاومتی | ۲۶۷

- طراحی ابزارهای مالی جدید برای جهت‌دهی سرمایه و بخش تولید | ۲۶۸
 اصلاح قوانین کار، بیمه و مالیات در جهت حمایت از تولید | ۲۶۸
 بازطراحی نظام دیپلماسی کشور با هدف تقویت تولید ملی | ۲۶۸
 بازطراحی مأموریت واحدهای دانشگاهی براساس آمایش آموزشی | ۲۶۸
 اصلاحات نرم‌افزاری مورد نیاز در جهت تحقق اقتصاد مقاومتی | ۲۶۸
 آموزش عمومی در حوزه کارآفرینی | ۲۶۹
 اولویت‌بندی کالاها براساس میزان ضرورت و وضعیت مناطق برای تولید | ۲۷۰
 اطلاع‌رسانی در زمینه کالاهای مورد نیاز به تولیدکنندگان | ۲۷۰
 تبدیل بخش نفت و گاز به محور توسعه صنعت کشور | ۲۷۰

۲۷۵ | مقدمه

تبیین مکتب اقتصادی اسلام در حوزه فرهنگ اقتصادی و سبک زندگی | ۲۷۵

تعریف ساده فرهنگ | ۲۷۵

دسته‌بندی انواع فرهنگ‌های اقتصادی | ۲۷۶

الگوی مصرف در مکتب اقتصادی اسلام | ۲۷۶

سه سؤال اساسی در حوزه الگوی مصرف | ۲۷۶

مشخص کردن خطوط و دستوره‌های اصلی تعیین‌کننده عوامل فوق‌توسط مکتب اقتصادی اسلام | ۲۷۷

اموال، مایه قوام فرد و جامعه اسلامی | ۲۷۷

جلوگیری از اسراف | ۲۷۸

عدم مصرف کالای بی‌فایده و کم‌فایده | ۲۷۸

خودداری از احتکار کالا | ۲۷۸

الزامات و اقتضائات جهاد اقتصادی در خصوص رفتار مصرف‌کننده | ۲۷۸

کاهش مصرف و افزایش پس‌انداز برای تأمین سرمایه | ۲۷۹

کاهش مصرف در زمان کمبود، از مصادیق جهاد اقتصادی مصرف‌کننده | ۲۷۹

قاعده نفی سبیل، مبنای قاعده عزت اقتصادی | ۲۸۰

الگوی رفتار تولیدی در مکتب اقتصادی اسلام | ۲۸۱

پاسخ به سه سؤال در الگوی رفتار تولیدی | ۲۸۱

تفاوت الگوی رفتار تولیدی تحت تأثیر مکاتب مختلف | ۲۸۱

الزامات عدالت اقتصادی در خصوص رفتار تولیدی | ۲۸۲

ارتباط عدالت تخصیصی با الگوی رفتار تولیدی از دو جنبه | ۲۸۲
کارهایی که یک تولیدکننده مجاهد می تواند انجام دهد | ۲۸۳
ارائه قیمت عادلانه و منصفانه و کاهش حداکثری قیمت | ۲۸۳
الزامات عزت اقتصادی در خصوص رفتار تولیدی | ۲۸۳

❁ الگوی رفتاری مدیران اقتصادی | ۲۸۴

تقسیم بندی الگوی رفتاری مدیران اقتصادی به دو بخش تصمیم سازی و تصمیم گیری | ۲۸۴
الگوی رفتاری مدیران از زاویه عدالت اقتصادی | ۲۸۴
نظارت بر عملکرد عوامل اقتصادی و اصلاح عملکرد آن ها | ۲۸۵
رعایت عدالت تخصیصی، سومین مؤلف برای الگوی رفتاری مدیران اقتصادی | ۲۸۵
مدیریت جهادی | ۲۸۶
تدبیر جهادی | ۲۸۶
الزامات و اقتضانات عزت اقتصادی در الگوی رفتاری مدیران | ۲۸۶

❁ تبیین وضعیت موجود و اصلاحات لازم در فرهنگ اقتصادی | ۲۸۷

❁ تبیین ناکارآمدی های موجود و نیز الگوی مطلوب مصرف | ۲۸۷

سه مسئله جدی کشور در خصوص الگوی مصرفی | ۲۸۸
اصرار بر مصرف کالاهای لوکس | ۲۸۹
تبدیل کالاهای مصرفی به کالای سرمایه ای | ۲۸۹
ارز، یک کالای مصرفی | ۲۸۹
به پیش انداختن مصرف، یک نارسایی در خصوص زمان مصرف کالا | ۲۸۹

❁ تبیین ناکارآمدی های موجود و نیز الگوی مطلوب رفتار تولیدی | ۲۹۱

ناکارآمدی های موجود در الگوی رفتاری | ۲۹۱
پنج رفتار نامطلوب تولیدی در سال های اخیر | ۲۹۱
معطل گذاشتن منابع تولید | ۲۹۱
عدم استفاده از حداکثر ظرفیت تولید | ۲۹۲
عدم به کارگیری روش های مناسب برای تولید | ۲۹۲
کاهش تولید | ۲۹۳
کمبود معلومات اقتصادی | ۲۹۳

❁ تبیین ناکارآمدی های موجود و نیز الگوی رفتاری مطلوب مدیران | ۲۹۴

ناکارآمدی های موجود در رفتار مدیران اقتصادی | ۲۹۴
تصمیم سازی و تصمیم گیری، دو حوزه کلی رفتار مدیران اقتصادی | ۲۹۴

بی‌برنامگی، یکی از مهم‌ترین مسائل ایران در حوزه مدیریت اقتصادی | ۲۹۵
 بی‌توجهی به مبانی منطقی و عملی لازم برای برنامه‌ریزی | ۲۹۵
 عدم وجود پایداری و ثبات در اجرای تصمیم‌ها | ۲۹۶
 مراجعه کم به اساتید دانشگاه در حوزه اقتصاد از طرف تصمیم‌سازان و تصمیم‌گیران | ۲۹۶

۳۰۱ مقدمه

۳۰۱ تبیین مکتب اقتصادی اسلام در حوزه روابط خارجی

اقتضائات مکتب اقتصادی اسلام در حوزه روابط اقتصادی خارجی | ۳۰۱
 مباحث مطرح در حوزه اقتصاد بین‌الملل و روابط اقتصادی بین‌المللی | ۳۰۲
 موضوع تجارت بین‌الملل | ۳۰۲
 موضوع مالیّه بین‌الملل | ۳۰۲

۳۰۳ اقتضائات قاعده عدالت اقتصادی در روابط خارجی

حداکثرسازی بهره‌برداری از نهاده‌ها و رعایت بخش قوامی اموال | ۳۰۳
 رعایت مزیت‌های اقتصادی در حوزه صادرات | ۳۰۳
 کاهش واردات کالا در جهت جلوگیری از بیکاری نهاده‌های داخلی | ۳۰۴
 تعیین نرخ ارز عادلانه برای صادرات کالا | ۳۰۴
 بالابودن نرخ ارز، عاملی برای ترغیب به صادرات | ۳۰۴
 تأمین منابع ارزی کافی برای کالاها و نهاده‌های راهبردی | ۳۰۵
 حداقل‌سازی خطرات دارایی‌های خارج از کشور | ۳۰۵
 تعیین نرخ ارز عادلانه برای واردات | ۳۰۵
 تنظیم برنامه صادراتی بعد از تأمین نیازمندی‌های داخلی | ۳۰۶
 تنظیم برنامه واردات پیش از تلاش برای توسعه تجارت | ۳۰۶

۳۰۶ اقتضائات قاعده جهاد اقتصادی در روابط خارجی

اقتضائات قاعده جهاد اقتصادی در خصوص فعالان اقتصاد بین‌الملل | ۳۰۶
 توسعه صادرات در بخش‌هایی که در کشور مزیت بیشتری دارند | ۳۰۷
 کمک به تقویت تولید ملی در کنار کسب سود از صادرات | ۳۰۸
 عرضه ارز حاصل از صادرات در شبکه رسمی مبادلات ارزی کشور | ۳۰۸
 ارتقای اقتصاد ملی، تقویت استحکام درونی اقتصاد و تقویت عزت جامعه مسلمین | ۳۰۹

۳۰۹ اقتضائات قاعده عزت اقتصادی در روابط خارجی

کاهش وابستگی کشور به کالاهایی که در انحصار دشمنان قرار دارد | ۳۰۹

کاهش وابستگی به نظام پرداخت‌هایی که در انحصار دشمن قرار دارد | ۳۱۰
استفاده حداکثری از ظرفیت دیپلماتیک کشور برای تقویت و استحکام اقتصاد ملی | ۳۱۰
تعیین چارچوب روابط دیپلماتیک در حوزه اقتصاد بر اساس احکام و اخلاق سیاسی اسلام | ۳۱۱

تبيين ظرفیت‌ها، خصومت‌ها و اصلاحات لازم در الگوی روابط اقتصادی خارجی | ۳۱۲

تبيين ظرفیت‌ها و خصومت‌های موجود در روابط اقتصادی خارجی | ۳۱۲

خصومت و دشمنی‌هایی که در این ارتباط وجود دارد | ۳۱۲

ضرورت اطلاع از ظرفیت‌های کشور در حوزه اقتصاد بین‌الملل | ۳۱۲
اقتصاد مقاومتی، یک اقتصاد برون‌گرا | ۳۱۳
کشورهای همسایه، یکی از ظرفیت‌های مهم در اقتصاد بین‌الملل | ۳۱۳
آمریکا و انگلیس، دو دشمن اصلی ایران و دو قدرت اقتصادی جهان | ۳۱۴
اجرای تحریم‌های همه‌جانبه، چندجانبه و یک‌جانبه علیه ایران توسط آمریکا و انگلیس | ۳۱۴
تحریم‌های گسترده علیه ایران از سال ۱۳۸۵ | ۳۱۴

دیپلماسی اقتصاد مقاومتی و اصلاح الگوی تجارت بین‌الملل | ۳۱۵

تلاش برای استفاده از ظرفیت کشورهای مختلف بر اساس الگوی اقتصاد مقاومتی | ۳۱۵
ارتباط هشت محور از سیاست‌های اقتصاد مقاومتی به تجارت بین‌الملل | ۳۱۶
امنیت غذایی | ۳۱۶
تقویت صادرات | ۳۱۷
نفت و گاز و بازبرداشت از میادین مشترک نفتی | ۳۱۷
درون‌زا و برون‌گرا بودن اقتصاد مقاومتی | ۳۱۸
تبدیل کشورهای همسایه به قطب‌های تجاری برای استفاده در شرایط تحریم | ۳۱۸
تقویت دستگاه دیپلماسی اقتصادی | ۳۱۹
اصلاح قوانین مربوط به تجارت بین‌الملل | ۳۲۰
آموزش اقتصادی دیپلمات‌ها | ۳۲۰
اصلاح رویکرد دیپلمات‌ها مبتنی بر قواعد عزت اقتصادی | ۳۲۱
آموزش به فعالان اقتصاد بین‌الملل | ۳۲۱
اعمال و اجرای دیپلماسی انقلاب اسلامی در سطح بین‌الملل | ۳۲۲

دیپلماسی اقتصاد مقاومتی و اصلاح نظام پرداخت‌های بین‌المللی | ۳۲۲

پرداختن به مسئله مالیّه بین‌الملل در شش مورد از سیاست‌های اقتصاد مقاومتی | ۳۲۳

شبکه سزی مبادلات مالی | ۳۲۴

سوئیفت، شبکه رسمی تسویه وجوه | ۳۲۴

شبکه های رسمی خارج از دسترس دشمنان | ۳۲۴

پیمان های پولی دوجانبه یا چندجانبه | ۳۲۴

حذف ارز متخاصم در پیمان های دوجانبه | ۳۲۵

اصلاح قوانین حوزه مالی بین الملل | ۳۲۶

آموزش مدیران مالی بین الملل | ۳۲۶

تغییر رویکرد مدیران مالی بین الملل | ۳۲۶

منابع | ۳۲۸

❁ مقدمه ناشر

با گذشت بیش از سه دهه از پیروزی انقلاب اسلامی و تغییر حکومت در کشور ایران، و با پشت سر نهادن فراز و فرودهای متعدد در رویارویی با جبهه باطل، امروز مهم‌ترین عرصه نبرد جبهه حق در بسترسازی برای سیطره تام توحید در جهان، ارائه الگوی عملی اداره جامعه بر اساس مبانی اندیشه‌ای و ارزش‌های انقلاب اسلامی در حوزه‌های گوناگون اجتماعی است.

در این میان حوزه اقتصاد و مسائل پیرامونی آن با توجه به پیوند وثیق و ملموس با زندگی روزمره آحاد اجتماع، بیش از سایر حوزه‌های اجتماعی ضروری و آسیب‌پذیری نماید؛ و همین امر مطمح نظر دشمنان قرار گرفته و امروز مسائل اقتصادی را به اساسی‌ترین گردنه دشمن ساخته پیش روی انقلاب اسلامی در ساحت عمل تبدیل نموده است.

با عنایت به این‌که انقلاب اسلامی تا این مرحله نیز با تکیه بر پشتوانه مستحکم نظام اندیشه‌ای اسلام ناب و عمل به‌هنگام با توجه به مقتضیات زمان، توانسته است تجربیات موفق را در حوزه‌های مختلف اجتماعی به منصف ظهور برساند، راهکار غلبه بر مشکلات اقتصادی کشور در دوره کنونی نیز بازگشت به مبانی اسلامی با عنایت به شرایط روز است و این دو مهم در «نظریه اقتصاد مقاومتی» که خطوط کلی آن راهبر فرزانه انقلاب تبیین فرمودند به خوبی قابل تحقق است.

به نظرمی رسد آن چه اکنون رسالت اساتید، صاحب‌نظران و پژوهش‌گران

ارزشی است در دو سطح ترویجی و تخصصی قابل تعریف باشد؛ چرا که از یک سواصل این نظریه و کلیات آن باید به بهترین نحو در فضای علمی کشور منعکس گردد تا با جلب توجه اهالی علم اقتصاد اعم از دانشجو و استاد، مخالف و موافق، زمینه گسترش گفتمانی نظریه فراهم گردیده و رفته رفته منجر به یک انقلاب علمی در این حوزه شود. از سوی دیگر تا زمانی که کلیات این نظریه به صورت متقن و علمی بسط نیابد، زمینه لازم جهت توسعه مباحثات علمی درباره این موضوع فراهم نبوده و به مرور به حذف آن از فضای علمی خواهد انجامید.

با توجه به این که متأسفانه علیرغم همایش‌ها و هیاهوهای متعدد، تاکنون اثر علمی مدونی درباره اقتصاد مقاومتی منتشر نگردیده است، این اثر تلاشی است برای پرداختن به هر دو هدف مذکور؛ چرا که از یک سو با گردآوری مبانی و سیاست‌ها، تصویری علمی از نظریه جهت آشنایی مخاطبان با نظریه ارائه می‌کند و از سوی دیگر با نگاهی رو به جلو، گام‌های نخستین از برنامه عمل این نظریه را در چارچوب فضای علمی تبیین می‌نماید.

این اثر در کنار سایر آثار منتشر شده از مرکز تحقیقات بسیج دانشگاه امام صادق [ع.ا.س.] در حوزه مباحث علوم انسانی، علوم اجتماعی و فرهنگی اعم از نظری و کاربردی؛ با ارائه تصویری اولیه از الگوی اقتصادی اسلام، حلقه‌ای دیگر به زنجیره این آثار در مسیر تحقق تمدن بزرگ اسلامی، می‌افزاید.

این کتاب نیز مانند سایر تولیدات مرکز برای مخاطبان فرهیخته و دانشگاهی به‌ویژه دانشجویان تدوین شده است، که از یک سواتقان محتوا و علمی بودن را می‌طلبند و از سوی دیگر ایجاز و سلاست بیان را؛ و با توجه به این که محتوای اولیه این کتاب حاصل نشست‌های متعدد علمی با موضوع تبیین اقتصاد مقاومتی در دانشگاه‌های مختلف سراسر

کشور است، نهایت تلاش جهت تحقق این دو امر صورت پذیرفت؛ امید است که مورد رضایت حضرت حق و استقبال فرهیختگان گرامی قرار گیرد.

دست اندرکاران اثر، معتقدند که تدوین این کتاب گامی بسیار کوچک بوده و جهت تکمیل آن در گام‌های بعدی از دیدگاه‌های مخاطبان ارجمند درباره کتاب حاضر و پیشنهادهای سازنده درباره موضوعات مشابه به گرمی استقبال می‌نمایند.

در پایان لازم است از کلیه عزیزانی که در مراحل مختلف آماده‌سازی این اثر ما را یاری نمودند از جمله برادران گرامی محمدعلی زاهدی، سیدعلی بنی‌هاشمی جمارانی و استاد ارجمند جناب آقای دکتر حجت‌الله عبدالملکی و دانشجوی گرامی برادر علی عرب صالحی تشکر و قدردانی نماییم.

و ما توفیقنا الا بالله العلی العظیم

محمد جواد نیک روش

مسئول مرکز تحقیقات بسیج

دانشگاه امام صادق علیه السلام

❁ پیش‌گفتار

پیش‌گفتار این کتاب، همان مقدمهٔ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی است که توسط مقام معظم رهبری، حضرت امام خامنه‌ای -مدظله‌العالی- در بهمن ماه سال ۱۳۹۲ ابلاغ شد:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ایران اسلامی با استعداد‌های سرشار معنوی و مادی و ذخائر و منابع غنی و متنوع و زیرساخت‌های گسترده و مهم تراز همه، برخوردار از نیروی انسانی متعهد و کارآمد و دارای عزم راسخ برای پیشرفت، اگر از الگوی اقتصادی بومی و علمی برآمده از فرهنگ انقلابی و اسلامی -که همان اقتصاد مقاومتی است- پیروی کند، نه تنها بر همهٔ مشکلات اقتصادی فائق می‌آید و دشمن را -که با تحمیل یک جنگ اقتصادی تمام عیار در برابر این ملت بزرگ صف‌آرایی کرده- به شکست و عقب‌نشینی وامی‌دارد، بلکه خواهد توانست در جهانی که مخاطرات و بی‌اطمینانی‌های ناشی از تحولات خارج از اختیار، مانند: بحران‌های مالی، اقتصادی، سیاسی و ... در آن رو به افزایش است، با حفظ دستاوردهای کشور در زمینه‌های مختلف و تداوم پیشرفت و تحقق آرمان‌ها و اصول قانون اساسی و سند چشم‌انداز بیست ساله، اقتصاد متکی به دانش و فناوری، عدالت‌بنیان، درون‌زا و برون‌گرا، پویا و پیشرو را محقق سازد و الگویی الهام‌بخش از نظام اقتصادی اسلام را عینیت بخشد.

اکنون با مذاقه لازم و پس از مشورت با مجمع تشخیص مصلحت نظام، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی که در ادامه و تکمیل سیاست‌های گذشته، خصوصاً سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و با چنین

نگاهی تدوین شده و راهبرد حرکت صحیح اقتصاد کشور به سوی این اهداف عالی است، ابلاغ می‌گردد.

لازم است قوای کشور، بی‌درنگ و با زمان‌بندی مشخص، اقدام به اجرای آن کنند و با تهیه قوانین و مقررات لازم و تدوین نقشه راه برای عرصه‌های مختلف، زمینه و فرصت مناسب برای نقش‌آفرینی مردم و همه فعالان اقتصادی را در این جهاد مقدس فراهم آورند؛ تا به فضل الهی، حماسه اقتصادی ملت بزرگ ایران نیز همچون حماسه سیاسی در برابر چشم جهانیان رخ نماید. از خداوند متعال توفیق همگان را در این امر مهم خواستارم.

سید علی خامنه‌ای

۲۹ / بهمن ماه / ۱۳۹۲

این اثر- که حاصل پیاده‌سازی و ویرایش مجموعه سخنرانی‌هایی در حوزه اقتصاد مقاومتی است- تلاشی است کوچک در پیگیری دستور ولی امر مسلمین جهان و نایب حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشريف در بازطراحی نظام اقتصادی کشور، مبتنی بر مکتب اقتصادی اسلام و ایجاد نسخه معاصر نظام اقتصادی اسلام، با عنوان نظام اقتصاد مقاومتی؛ امید که مورد رضای حق تعالی قرار گیرد.

حجت‌الله عبدالملکی

مهرماه ۱۳۹۳

معرفی اجمالی نظریه اقتصاد مقاومتی

❁ مقدمه

در این فصل، به طور اجمالی نظریه اقتصاد مقاومتی تبیین می‌شود و در فصول بعدی، به صورت تفصیلی به آن می‌پردازیم. این مرور کمک می‌کند تا یک تصویر کلی از کتاب در ذهن ایجاد شود. در معرفی اجمالی نظریه اقتصاد مقاومتی، چهار بحث کلی مطرح می‌شود:

۱. تاریخچه نظریه اقتصاد مقاومتی؛

۲. ماهیت و محتوای اقتصاد مقاومتی؛

۳. ضرورت نظام اقتصاد مقاومتی؛

۴. روش‌شناسی اقتصاد مقاومتی.

❁ تاریخچه نظریه اقتصاد مقاومتی

در تبیین تاریخچه اقتصاد مقاومتی، می‌توان چند دوره زمانی خیلی مهم را در نظر گرفت. ابتدا باید توجه داشت که نظریه اقتصاد مقاومتی با وجود این‌که در ادبیات اقتصاد متعارف هم تحت عناوینی کم‌وبیش مشابه مطرح شده، اما با این خصوصیتی که در این جا مطرح می‌شود، نظریه‌ای است که مقام معظم رهبری آن را مطرح کرده‌اند.

با بررسی یک سیر تاریخی، مشاهده می‌شود تأکید بر این‌که ایران در آینده جنگ اقتصادی خواهد داشت، از سال ۸۶ توسط مقام معظم رهبری مطرح شده است^۱. این نکته بسیار مهمی است؛ چراکه در سال

۱. مقام معظم رهبری: «جنگ اقتصادی هم یکی دیگر است. می‌خواهند ملت ایران را از لحاظ

تأکید رهبری بر
جنگ اقتصادی
پیش رو از سال
۱۳۸۶

۸۶ اقتصاد ایران در سطح بین‌الملل، تقریباً در بهترین وضعیت خود به سر می‌برد و مقادیر بسیار زیادی نفت را توانسته با قیمت نسبتاً بالا بفروشد و کشورهای غربی به جهت بحران‌های مالی که در سال ۲۰۰۸ اتفاق افتاده بود، آماده بودند نهایت همکاری را با کشور ایران داشته باشند و خیلی از کالاهایی را که تحریم بود به راحتی با قیمت مناسب و حتی به صورت اقساطی، در اختیار ایران قرار می‌دادند.

در این شرایط، بسیاری از شرکت‌های غربی تحریم‌هایی را که قبلاً وجود داشت، به صورت یک جانبه کنار گذاشتند. در چنین فضایی، مقام معظم رهبری هشدار دادند که جنگ بعدی علیه انقلاب اسلامی، جنگ اقتصادی است، ولی متأسفانه توجه زیادی نشد و بیشتر لطماتی را که بعدها کشور متحمل شد، علت این بی‌توجهی بود.

خود لفظ «اقتصاد مقاومتی» را مقام معظم رهبری اولین بار در سال ۸۹ استفاده کردند و در سخنرانی‌ای که در جمع کارآفرینان داشتند، تأکید کردند که «ما باید یک الگوی اقتصادی مقاومتی را اجرا کنیم»^۱.

به طور کلی تأکید مقام معظم رهبری بر مقاوم‌سازی و توانمندسازی درونی اقتصاد را می‌توان از اواسط دهه ۸۰ رصد کرد، اما ادبیات اقتصاد مقاومتی را ایشان در سال‌های ۱۳۹۰ و ۱۳۹۱ مطرح کردند و جوانب این نظریه را در سلسله سخنرانی‌هایی تبیین کردند و بعد از سال ۹۱، یک نظریه نسبتاً منسجم در حوزه اقتصاد مطرح گردید که به «اقتصاد مقاومتی» معروف شد. شاید مهم‌ترین اتفاقات در حوزه اقتصاد مقاومتی در سال ۹۲ افتاد؛ در

تأکید رهبری بر
مقاوم‌سازی و
توانمندسازی
درونی اقتصاد
از اواسط دهه
هشتاد

مسائل اقتصادی در تنگنا قرار دهند. من عرض می‌کنم میدان برای تحرك اقتصادی ملت ایران باز است. با سیاست‌های اصل ۴۴ که ابلاغ شد و دولت هم مجدانه دنبال این است که این‌ها را تحقق ببخشد و باید هم دنبال کند، میدان کار اقتصادی باز است؛ نه فقط برای افرادی که ثروتمندند، حتی برای آحاد مردم. سال ۸۶ و شاید تا یکی - دو سال بعد رویکرد دولت و رویکرد فعالان کشور باید رویکرد اقتصادی باشد. ما می‌توانیم اقتصاد خودمان را شکوفا کنیم. تهدید می‌کنند که تحریم می‌کنیم.»

۱. «ما امروز در مقابل يك فشار جهانی قرار داریم. دشمنی وجود دارد در دنیا که می‌خواهد با فشار اقتصادی و با تحریم، سلطه یا اهریمنی خودش را برگرداند به این کشور. ما باید يك اقتصاد مقاومتی واقعی در کشور به وجود بیاوریم»؛ مقام معظم رهبری، ۱۶/۸۹/۶.

❁ منابع

قرآن کریم

نهج البلاغه

۱. عبدالمملکی حجت الله، الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت منطقه ای؛ (مقدمه ای بر مفهوم، فرآیند و چارچوب برنامه ریزی)، دوفصلنامه مطالعات اقتصاد اسلامی، شماره ششم، ۱۳۹۰.
۲. _____، تحلیل تأثیر برنامه ریزی منطقه ای در تحقق توسعه اقتصادی عدالت محور، کتاب مجموعه مقالات توسعه مبتنی بر عدالت، انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) (با همکاری معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی)، زمستان ۱۳۸۷.
۳. _____، مکانیسم قیمت گذاری در نظام عادلانه اقتصاد اسلامی، همایش سلامت اقتصاد، سلامت جامعه، تهران، ۱۳۸۲.
۴. مصباحی مقدم، غلامرضا؛ نگاهی نوبه مسئله احیای زمین های موات اقتصاد اسلامی ۸ (۱)، pp. ۵-۳۸ (۱۳۸۷).
۵. تفضلی، فریدون؛ تاریخ عقاید اقتصادی، نشرنی چاپ اول، تهران ۱۳۷۲.
۶. مطهری مرتضی، عدل الهی، (مجموعه آثار، ج ۱)، صدرا، تهران ۱۳۷۷.
۷. ژید؛ شارل و ریست، شارل، تاریخ عقاید اقتصادی، [ترجمه] کریم سنجابی، انتشارات دانشگاه تهران، تهران ۱۳۷۰.
۸. شاکری عباس؛ اقتصاد کلان نظریه ها و سیاست ها، انتشارات رافع، چاپ سوم، بهار ۱۳۹۱.
۹. سالواتوره دومینیک، ترجمه حمیدرضا ارباب؛ اقتصاد بین الملل (تجارت بین الملل، مالیه بین الملل) ویراست نهم، نشرنی، تهران ۱۳۸۸.

۱۰. صدر محمدباقر، اقتصاد ما، [ترجمه] عبدالعلی اسپهبدی، انتشارات اسلامی، ج ۲، تهران ۱۳۵۷.
۱۱. _____؛ اقتصادنا، دارالتعارف للمطبوعات، ۱۴۰۲ ق.
۱۲. نصری، محسن - ایران دیروز، امروز، فردا - نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها.
۱۳. اسحاقی، سیدحسین؛ ارمغان انقلاب، «تلخیصی از ۹۲ دستاورد انقلاب اسلامی ایران؛ مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، زلال کوثر، چاپ، اول، ۱۳۸۶.